

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ

Уређује

А. БЕЛИЋ

уз сарадњу

д-ра *Алексића Радомира* (Београд), д-ра *Вуковића Јована* (Сарајево), *Конеског Б.*
(Скопље), д-ра *Нахшигала Рајка* (Љубљана), д-ра *Скока Пејтра* (Загреб),
д-ра *Стевановића Михаила* (Београд), д-ра *Томановића Васе* (Скопље),
д-ра *Храсће Маџа* (Загреб)

XX КЊ. 1—4

БЕОГРАД

1953—1954

3.

ЈЕДНА БЕЛЕШКА САВЕ ТЕКЕЛИЈЕ

Професор МВШ у пензији д-р Радослав Брашован љубазно је ставио на расположење Институту за српски језик фотографску копију једне белешке Саве Текелије која се налази у његовој библиотеци. Белешка се тиче једне књижице Стипана Маргитића Јајчанина коју је Текелија добио за библиотеку своје задужбине Текелијанума. Текст белешке гласи:

„Гдн Глигорин Авкачик даровао вѣдѣщем Туюкулино Гервском книгохранилищѣ поповѣди (sic) Гервалта Римокатолическаго изповѣданія. Кириловима писмѣнима у Венеціи. Первога листа титле нема, но посвѣщеніе гласи овако. Приказане много пощопаномѣ и оошротом спаке крипости зрешеномѣ оццѣ фра Маркѣ пѣвланѣмѣ богослощѣ, и припопидаоцѣ спитломѣ и оостонномѣ министрѣ мосанскомѣ. Подпис фра Стипан, Маркопац алити Маргитић. а цензурирата е у Венеціи 3^о априліа 1708 године. Примѣтити е дакле, да Гервалы, ако сѣ и примили Римско изповѣданіе, то сѣ задержали писмѣна овоме ѣзыкѣ спосовна, као нравствено свога народа притѣжаніе и нисѣ употребљавали писмѣна латинска своје ѣзыкѣ неспосовна. Еда не би ли похвално и пристойно било, да сва крородна братья срѣска ако сѣ и примили Римско изповѣданіе да се поврате к писменима своје ѣзыкѣ природна и спосовна (sic), и сваки би читао еднако а не како се мѣче сада с латинскии пѣсмѣни (sic), с коима иначе чита Хорват, иначе Краинац, иначе поляк, и. п. Истина да и у овои книги гдѣкомѣ писмѣна сѣ на дрѣгѣ формѣ срѣзана, нежели како се сада код Гервалта употребљавая, на п. ѡ, ц, но овако сѣ в, в недавно писали и Гервали а с тим е различно что е Управо скопчано, кое ми с лева на десно увис подижемо, добро разное е скроено н. п. о, д, з, но среднѣ и Гервали

употребају, черв тоже мало иначе н. п. в, мѣсто ч гдѣ ми мало спѣстимо реп доле. Живѣте тоже приличѣ. Примѣтити е и то да овде и употребљава се на многи мѣста као и нити по латински и, а ћерви садашним младим скрвским (sic) писателем тако сѣ се слепили у срдце углипио (sic), као крѣм у кожѣ, хотѣ се види да писма ово измишљено е за умекшати гдикуа писма, као што рѣси и стари Срби употребају ѣ за умекшати писма, н. п. ѣ старпѣлениѣ, раћнен, кѣшаћне, ћлони (sic).

Овај Текелијин запис занимљив је из више разлога. Пре свега он нам показује извесна филолошка схватања овог истакнутог претставника српског војвођанског друштва прве половине XIX века и борца против Вукове реформе. Карактеристично је његово схватање првобитне вредности слова ћ. Осим тога треба истаћи да Текелија, иако заступа повратак *нашемъ правилномъ славѣнскомъ ѣзыкуъ*, ипак пише ову своју приватну белешку за личну употребу углавном добрим народним језиком који чак није сасвим чист од дијалектизама, а има и сочних народских обрта: „уклипио (углипио је очигледно писарска погрешка) као крља у кожу“.

П. И.

R é s u m é

Dr. Dragoslav Brašovan était bien aimable de donner à l'Institut pour l'étude de la langue serbe une copie photographique d'une notice de Sava Tekelija qui se rapporte à un livre de Stipan Margitić (d'origine de Jaitse). On présente ici le texte de cette notice. Elle offre un intérêt pour la science en premier lieu parce qu'on y trouve les opinions philologiques de Tekelija, un des éminents représentants de la société serbe de Voïvodina au commencement du XX siècle et un des antagonistes de Vuk. Sa conception de la valeur primordiale de la lettre *ћ* est caractéristique. Il faut cependant souligner que Tekelija, bien qu'il se déclare pour la langue slavoserbe que Vuk rejette, a écrit en général sa notice en bon serbe, même avec assez de dialectismes.